

Čís. 120.

Účinnost výpovědi z najatého neb pachtovaného předmětu posuzovati jest podle doby, kdy byla podána; zásada § 406 c. ř. s. tu neplatí.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1919, R II 42/19.)

Žalobkyně koupila v prosinci 1918 dům, v němž měl žalovaný najatý byt. Podle tržové smlouvy přešla všechna práva vlastnická i užívací na žalobkyni dnem 1. ledna 1919. Koupený dům připsán byl v knihách dne 5. ledna 1919 do vlastnictví žalobkyně. Proti výpovědi dané žalobkyní dne 30. prosince 1918 vznesl žalovaný námitky, zejména také z toho důvodu, že nebyla žalobkyně v době podané výpovědi knihovní vlastníctví domu a nebyla tudíž oprávněna dáti výpověď. — První soud (okresní soud v Olomouci) uznal výpověď za bezúčinnou z těchto úvah: Námitce žalovaného proti výpovědi z toho důvodu, že žalující v době podané výpovědi, t. j. 30. prosince 1918, ještě knihovní vlastníci nebyla a že tudíž k výpovědi tehdy ještě oprávněna nebyla, bylo vyhověti. Dle ustanovení § 1120 obč. zák. jest předpokladem práva nového majitele pronajatého předmětu, by předmět ten nejen byl novému majiteli prodán, nýbrž by mu byl také již odevzdán. Odevzdání nemovitých věcí stane se dle § 431 obč. zák. jenom knihovním vtělením. Vlastnictví žalující bylo však teprve dne 5. ledna 1919 knihovně vtěleno a proto nebyl dům, ve kterém se vypovězený krám žalovaného nachází, dne 30. prosince 1918, t. j. dne dané výpovědi, ještě žalující straně ve smyslu zákona odevzdán. Tvzení žalující, že dle obsahu kupní smlouvy přešla veškerá práva vlastnická i užívací na žalující dnem 1. ledna 1919 a že žalující tedy již před tímto dnem nabyla práva, tímto domem disponovati, pokud tyto dispozice a jejich právní účinky spadají do doby po 1. lednu 1919, jest vzhledem na ustanovení §§ 431 a 1120 obč. zák., jak již shora uvedeno, bezvýznamné. V ohledu tom poukazuje se též na ustanovení § 156 ex. ř., který nařizuje, že užitky náležejí vydražiteli ode dne příklepu a že břemena též od tohoto dne nésti musí, kdežto v druhém odstavci ustanovuje, že odevzdání nemovitosti a knihovní vtělení práva vlastnického se má státi v době pozdější, tam blíže naznačené. Nebylo třeba tudíž se zabývati s jinými námitkami proti výpovědi. — Odvolací soud (krajší soud v Olomouci) zrušil v odpor vzatý rozsudek a vrátil věc prvnímu soudci, by ji znova projednal a rozhodl. Důvody: Uplatňovaný důvod odvolací nesprávného právního posouzení věci je tu dán. Ovšem má právem rozsudek první stolice za to, že dle § 1120 obč. zák. nový nabyvatel pronaté nemovitosti není oprávněn samostatně (t. j. z důvodu práva vlastnického) vypověděti nájemní smlouvu uzavřenou knihovním předchůdcem, pokud pronatá věc novému nabyvateli nebyla odevzdána, a že toto odevzdání ve smyslu zákona (§ 1120 obč. zák.) znamená tolik, jako vklad práva vlastnického ve prospěch nového nabyvatele. Avšak rozsudek první stolice neběře ohledu k předpisu § 406 c. ř. s., dle kteréhož odsouzení žalovaného k nějakému plnění je přípustno, i když splatnost zažalovaného nároku nastala teprve v době vynesení rozsudku první instance. Tím byla zavedena všeobecná, věcně ničím neobmezená zásada právní, dle kteréž pro existenci věcných základů

rozsudků nerozhoduje žádná jiná doba než konec ústního jednání v řízení první stolice. To vysvítá z předpisů civ. řádu soudního o přípustnosti změn žaloby v průběhu řízení první stolice, o možnosti uplatňovati v jistých mezích nové útočné nebo obranné prostředky i v tomto období řízení první stolice a konečně z onoho předpisu civ. řádu soudního, jenž přesně ustanovuje, co má býti skutkovým základem rozsudků (§§ 179, 181, 193, 235, 272, 275, 278, 279 c. ř. s.). Ovšem mluví tu zákon (§ 406 c. ř. s.) jen o splatnosti zažalovaného nároku; avšak táž zásada má obdobnou platnost i ohledně všech věcných předpokladů žaloby. V tomto případě byla věcná legitimace žalující strany k dané výpovědi (t. j. vklad práva vlastnického ve prospěch její) již dána dne 5. ledna 1919, tedy před prohlášením konce ústního líčení v první stolici (srovn. v témže smyslu: Hellwig, System der ZPO., str. 289, Stein, Kommentar k německému řádu soudnímu, 10. vydání, I. svazek, str. 747 a rozhodnutí v poznamce 38, Turnau a Förster, 2. vydání, Das Liegenschaftsrecht, sv. I., str. 230). Není tu tedy onoho důvodu právního, který by odůvodňoval zamítnutí vznesené žaloby na vrácení pronajaté nemovitosti. Mimo nedostatek věcné legitimace žalobkyně k dané výpovědi vznesl však žalovaný ještě jiné námitky proti platnosti dané výpovědi, které pro částečnou spornost skutkových základů vyžadují provedení důkazů, jež po ruce nejsou. Bylo proto věc vrátiti procesnímu soudu první stolice (§ 496 c. ř. s.) za účelem nového projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší soud vyhověl rekursu žalovaného, zrušil v odpor vzaté usnesení, vrátil věc odvolacímu soudu a uložil mu, by o odvolání znova rozhodl, nehledě k důvodu uvedenému ve zrušovacím usnesení.

Důvody:

Obě nižší stolice vycházejí ze správného stanoviska, že dle § 1120 obč. zák. nový nabyvatel pronajaté nemovitosti, jež zapsána jest v knihách, není oprávněn, samostatně (t. j. z důvodu práva vlastnického) vypověděti nájemní smlouvu uzavřenou jeho knihovním předchůdcem, pokud pronajatá nemovitost nebyla novému nabyvateli odevzdána, a že toto odevzdání po zákonu (§§ 321, 322 a 441 obč. zák.) znamená tolik, jako knihovní vklad práva vlastnického ve prospěch nového nabyvatele. Usnesení v odpor vzaté však přes to dovozuje, že prvý soud neprávem vyhověl námitkám žalovaného proti soudní výpovědi dané dne 30. prosince 1918, opírajícím se právě o uvedený právní názor, a to s tím odůvodněním, že knihovní vklad práva vlastnického ve prospěch žalobkyně se stal sice po podání výpovědi (a také po podání námitek proti výpovědi), ale ještě před prohlášením konce ústního jednání v první stolici, že dle § 406 c. ř. s., jímž byla zavedena všeobecná, věcně nijak neomezená zásada právní, dle níž pro existenci věcných základů rozsudku nerozhoduje žádná jiná doba, než konec ústního jednání v řízení první stolice, dlužno přihlížeti k tomu, zda věcná legitimace žalobkyně k dané výpovědi byla dána před ukončením ústního jednání v první stolici, což ovšem dle spisů není sporno. Náзору tomu nelze přisvědčiti. Předpis § 406 c. ř. s., stanovící pravidlo, že na splatnost žalobního nároku, vzniklou teprve během sporu v první stolici, jest vzíti zřetel, platí pouze pro

žaloby o plnění. Že se v daném případě nejedná o plnění, není třeba dokazovati a proto § 406 c. ř. s. dle svého znění na daný případ se nehodí; obdoby paragrafu toho bylo by lze užití na takové případy, které jsou plnění obdobnými. Toho zde však není, jak seznati lze ze srovnání obsahu rozsudku. Při nároku na plnění rozhoduje rozsudek o tom, zdali nárok pozůstává po právu čili nic v době vynesení rozsudku: při sporech o výpovědi vyslovuje dle § 572 c. ř. s. rozsudek, zdali a pokud výpověď se uznává účinnou čili nic, a to výpověď daná, tedy právě ta, proti níž byly podány námitky; neboť podáním námitek se výpověď neodstraní, ona trvá dále až do rozhodnutí sporu, jsouc pouze co do účinnosti do téže doby suspendována. Z toho důvodu dlužno posuzovati platnost výpovědi podle doby, kdy byla podána, a poněvadž dle toho, co shora uvedeno, žalobkyně v den dané výpovědi nebyla oprávněna ku podání výpovědi, nemůže rozsudek vyřknouti, že tato neoprávněnou osobou podaná výpověď se uznává účinnou. Nemůže se pak žalobkyně s úspěchem odvolávati na to, že později (dne 5. ledna 1919) pro ni bylo knihovně vtěleno právo vlastnické k objektu nájemnímu, a to tím méně, když již před tím, totiž dne 4. ledna 1919 byly žalovaným podány námitky proti oné výpovědi. Bylo tedy rekursu žalovaného výhověti.

Čís. 121.

Kdo o své újmě bez svolení příslušného místa (okresního silničního výboru) předsevezme na veřejné silnici něco, co provoz po ní ztěžuje, ručí již z tohoto důvodu třetím osobám za škodu, která jim ze zařízení toho vzešla, třebaž toto bylo účelně provedeno.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1919, Rv II 125/19.)

Žalovaný položil na podzim 1917 přes okresní silnici, bez povolení silničního výboru koleje rolní dráhy od své továrny na pozemky za silnicí ležící k odvezení bahna na pozemky ty. Na silnici byly koleje položeny na fošnách, přes které napříč ležela prkna nepřiléhající těsně k sobě. Vozy po okresní silnici jedoucí musely přejížděti ony koleje. Již v dřívějších letech činil žalovaný tak a to bez úředního povolení a teprve v r. 1917 žádal dne 11. prosince o povolení, jehož se mu dne 15. prosince dostalo. Dne 6. prosince 1917 jel syn žalobcův s vozíkem, v němž byl kůň zapřažený, a, ač jel opatrně a krokem, zůstal kůň při přecházení kolejí jednou nohou ve šterbině vězeti, upadl a poškodil se tak, že musel býti hned poražen. Škodu tím způsobenou zažaloval žalobce proti žalovanému. — Soud první stolice (zemský soud v Opavě) vyhověl žalobnímu žádání, maje za to, že synu žalujícího nelze přičítati žádnou vinu na rehodě koni se přihodivší, za to žalovanému, jenž bez řádného povolení příslušného úřadu učinil zařízení přes veřejnou cestu, jež stěžovalo dopravu a tažný dobytek ohrožovalo. Kromě toho jest na žalovaném, jenž koleje ve vlastním zájmu položil, by bahno z továrny na svá pole mohl rychle a pohodlně dopravit, by škodu vzniklou následkem toho zařízení třetí osobě, která v té příčině viny nemá, každým způsobem nahradil. Kdo zřídil živnostenský podnik, kdo provozuje továrnu,